

**Stanowisko
Zgromadzenia Ogólnego
Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 19 maja 2017 r.**

w sprawie: **projektu ustawy Prawo wodne**

W związku ze skierowaniem do Sejmu RP w dniu 25 kwietnia 2017 r. projektu ustawy Prawo wodne (druk sejmowy nr 1529), Zgromadzenie Ogólne Śląskiego Związku Gmin i Powiatów wyraża ogromne zaniepokojenie z powodu nieuwzględnienia w projekcie ustawy stanowiska jednostek samorządu terytorialnego, wyrażonych już wcześniej między innymi w ramach wspólnego stanowiska Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych z dnia 23 września 2016 r. i 16 listopada 2016 r., dotyczących konsekwencji wprowadzenia w życie niektórych zapisów projektu Prawa wodnego, którego negatywne skutki dotkliwie obciążą całe społeczeństwo.

Ponownie pragniemy zwrócić uwagę, że wprowadzenie opłat za pobór wody, w szczególności przeznaczonej do celów realizacji zadań własnych gmin w zakresie zbiorowego zaopatrzenia ludności, w wysokości przewidzianej w projekcie ustawy (zgodnie z art. 273 ust. 1–4) spowoduje wzrost kosztów dostarczania wody, który przełoży się na wzrost ceny wody dla odbiorców, jak też zwiększenie kosztów funkcjonowania jednostek gminnych. Aktualna cena za pobór 1 m³ wody podziemnej, wykorzystywanej do zaopatrzenia ludności na cele socjalno-bytowe wynosi 0,068 zł, a wody powierzchniowej 0,04 zł. Stawka za pobór wody do celów zaopatrzenia ludności, proponowana w projekcie ustawy Prawo wodne wynosi od 0,15 zł/m³ do 0,40 zł/m³ w zależności od średniorocznego poboru, niezależnie od źródła poboru wody (woda powierzchniowa czy podziemna). Proponowane stawki są kilkakrotnie wyższe niż obecnie. W niektórych przypadkach podwyżki mogą sięgnąć nawet 1000%, nie licząc wprowadzenia wysokiej, dodatkowej opłaty stałej za pobór tych wód.

Pobieranie tak wysokich opłat za pobór wód do celów zaopatrzenia ludności w wodę nie wpłynie wprost na ochronę i zwiększenie jej zasobów jak też na poprawę jej jakości, co jest jednym z głównych założeń Ramowej Dyrektywy Wodnej, bez odpowiednich inwestycji w tym obszarze.

Tak wysoka podwyżka cen wody przy równoległym wzroście cen towarów i usług oraz paliw i energii, po wprowadzeniu opłat dla pozostałych użytkowników, spowoduje w dużej części społeczeństwa znaczące zubożenie, co może znacząco wpłynąć na zwiększenie liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Sugerowanie przez Rząd nie obciążania podwyżkami cen wody mieszkańców, a przeniesienie planowanego wzrostu kosztów na podmioty realizujące zadania własne gminy - na co już zwracaliśmy wcześniej uwagę w wymienionych na wstępie stanowiskach OPOS, spowoduje spadek dochodowości tych podmiotów, a co za tym idzie zmniejszenie środków własnych, przeznaczanych na rozwój inwestycji wodno-kanalizacyjnych, co z kolei może istotnie wpłynąć na poziom wywiązywania się gmin z obowiązków wynikających z Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Znaczny wzrost obciążeń finansowych, związanych z planowanym wprowadzeniem tak wysokich opłat za usługi wodne dla dużych zakładów przemysłowych i mniejszych firm produkcyjnych, może spowodować próby redukcji kosztów przez zwolnienia pracownicze, likwidację części zakładów lub przeniesienie lokalizacji działalności gospodarczej poza granice kraju.

Dużym obciążeniem dla mieszkańców zwłaszcza gmin rolniczych stanie się konieczność poniesienia dużych wydatków na rozbudowę lub budowę zbiorników na gnojówkę i gnojowicę lub płyt obornikowych w związku z koniecznością dostosowania zabudowań gospodarczych do wymogów Dyrektywy Rady Wspólnot Europejskich z dnia 12 grudnia 1991 r., dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (Dz.U. UE L z dnia 31 grudnia 1991 r.), zwanej w skrócie dyrektywą azotanową. Szacowany przez Rząd koszt wprowadzenia rozwiązań ustawowych w tym zakresie to 811,2 mln zł. Projekt ustawy zakłada poniesienie nakładów na inwestycje ze środków własnych rolników lub kredytowanych, w związku z tym nastąpi znaczny wzrost kosztów produkcji rolnej i związane z tym pogorszenie konkurencyjności rolnictwa oraz wzrost cen żywności. Dziwi fakt, że Rząd nie dostrzega tak prostych zależności.

W uzasadnieniu do wprowadzenia nowej ustawy wyliczono szacunkowo, że w zakresie postulowanych zmian tzw. „korzyści utracone” z tytułu opłat środowiskowych za pobór wód i odprowadzanie ścieków, wyniosą w odniesieniu do gmin ok. 94 mln zł rocznie, a w odniesieniu do powiatów ok. 46-47 mln zł rocznie, co będzie stanowić utratę dotychczasowych dochodów tych jednostek z tego tytułu.

Niepokojącym nas faktem jest planowane drastyczne zmniejszenie wpływu opłat środowiskowych do wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (WFOŚiGW) i przekazanie tych opłat do PGW „Wody Polskie”. Takie ustawowe rozwiązania pozbawia gminy możliwości pozyskania części środków na finansowanie zadań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Należy tu podkreślić, że środki pozyskiwane z WFOŚiGW stanowiły pośrednio częściowy zwrot wniesionych przez gminy opłat środowiskowych. Już wcześniej w stanowisku wyrażonym przez Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych z dnia 16 listopada 2016 r. zwracaliśmy uwagę, że proponowane rozwiązanie budzi poważne wątpliwości z punktu widzenia spójności ustrojowej, ze względu na to, że WFOŚiGW pozostaną samorządowymi osobami prawnymi, a jednocześnie decydujący wpływ na kierunki wydatkowania środków i listę zadań priorytetowych uzyskają przedstawiciele administracji rządowej. Istnieje więc duże ryzyko przeznaczania środków finansowych wyłącznie na zadania uznane za priorytetowe z punktu widzenia administracji rządowej, z pominięciem zadań najistotniejszych dla jednostek samorządu terytorialnego.

Kolejnym rozwiązaniem niekorzystnym dla jednostek samorządu terytorialnego, planowanym do przyjęcia w razie uchwalenia omawianej ustawy, jest wprowadzenie opłaty za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej na skutek wykonywania na działkach o powierzchni powyżej 3500 m² robót lub obiektów budowlanych mających wpływ na zmniejszenie tej retencji przez wyłączenie więcej niż 70% powierzchni nieruchomości z powierzchni biologicznie czynnej, na obszarach nieujętych w systemy kanalizacji otwartej lub zamkniętej, trwale związanych z gruntem. Zgodnie z art. 298 ust. 5 projektu ustawy, wpływy z opłaty za usługi wodne z tytułu zmniejszenia naturalnej retencji terenowej, stanowią w 90% przychód Wód Polskich, a w 10% dochód budżetu właściwej gminy. Przepis taki byłby bardzo niesprawiedliwy, gdyż to nie PGW Wody Polskie będą musiały ponosić koszty związane z rozwiązaniem problemu zwiększonego spływu wody z terenów nieujętych w systemy kanalizacji deszczowej, lecz właściwe jednostki samorządu terytorialnego, dlatego w gminach powinno pozostać 100% tych opłat.

Przedmiotem naszych obaw są również bardzo niejasne zapisy projektu ustawy, dotyczące ustanawiania stref ochronnych ujęć wody. Nasze uwagi w tym zakresie zostały zawarte w stanowisku Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych z dnia 16 listopada 2016 r. Z uwagi na to, że obecny projekt ustawy Prawo wodne, skierowany do Sejmu, w dniu 25 kwietnia 2017 r. nie zmienił się w tej kwestii w stosunku do projektu ustawy w wersji, nad którą obradował Rząd w dniu 18 października 2016 r., uwagi zawarte w stanowisku OPOS z dnia 16 listopada 2016 r. są wciąż aktualne.

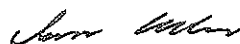
Zwracamy uwagę, że nie wszystkie kraje Unii Europejskiej wprowadziły opłaty za usługi wodne. Do takich krajów należą: Niemcy, Finlandia, Irlandia, Szwecja, Estonia, Litwa i Łotwa.

Komisja Europejska wniosła w dniu 19 listopada 2012 r., w skardze do Trybunału przeciwko Republice Federalnej Niemiec o stwierdzenie, że wykluczając pewne usługi z zakresu pojęcia usług wodnych, Republika Federalna Niemiec uchybiła zobowiązaniom, które ciążyą na niej na mocy dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327, s. 1), a w szczególności na mocy art. 2 pkt 38 i art. 9 tej dyrektywy. Wyrokiem Trybunału Europejskiego (druga izba) z dnia 11 września 2014 r. powyższa skarga została oddalona. W uzasadnieniu Trybunał stwierdził między innymi, że dyrektywa 2000/60, nakazując w art. 9, aby państwa członkowskie uwzględniały zasadę zwrotu kosztów usług wodnych i zapewniały, że polityka opłat za wodę będzie zachęcać użytkowników do wykorzystania zasobów wodnych efektywnie i przyczyniać się do osiągnięcia celów środowiskowych wyznaczonych w tej dyrektywie, nie ustanawia sama w sobie powszechnego obowiązku wprowadzenia opłat za wszystkie działania związane z korzystaniem z wód. Ponadto art. 9 ust. 4 dyrektywy 2000/60 stanowi, że państwa członkowskie mogą pod pewnymi warunkami odstąpić od stosowania zasady zwrotu kosztów w odniesieniu za daną czynność w zakresie korzystania z wody, jeżeli nie podważa to celów wyznaczonych w tej dyrektywie i nie zagraża ich realizacji.

Podsumowując, Zgromadzenie Ogólne Śląskiego Związku Gmin i Powiatów nie neguje konieczności wprowadzenia zmian w zarządzaniu gospodarką wodną, lecz zdecydowanie sprzeciwia się nieprzemysłanym zapisom projektu ustawy, przerzucającym koszty reformy gospodarki wodnej na jednostki samorządu terytorialnego, a w konsekwencji na ich mieszkańców. Katalog skutków finansowych, dotyczących jednostki samorządu terytorialnego oraz mieszkańców jest znacznie szerszy. Do przedstawienia w stanowisku zostały wybrane tylko te najważniejsze. Kierując się odpowiedzialnością za powierzone jednostkom samorządu terytorialnego do realizacji zadania oraz troską o dobro mieszkańców, wyrażamy stanowczy sprzeciw wobec tak radykalnych wzrostów opłat i wynikających z tego drastycznych skutków finansowych. Oczekujemy dopracowania postanowień projektu ustawy, w kwestiach poruszonych powyżej.

Zwracamy się do Sejmu RP z prośbą o uwzględnienie wniesionych uwag i nieprzyjmowanie rządowego projektu ustawy zawartego w druku sejmowym nr 1529 bez dokładnej analizy przedstawionych uwag, ze szczególnym uwzględnieniem konsekwencji finansowych dla jednostek samorządu terytorialnego, związanych z proponowaną regulacją prawną.

Anna Hetman

Przewodnicząca
Zgromadzenia Ogólnego